

Suggesties voor samenwerking

Introductie

Luchtverontreiniging is een probleem dat geen grenzen kent. Het realiseren van een gezondere leefomgeving en het boeken van gezondheidswinst voor inwoners van Noord-Brabant is hierbij een gedeelde verantwoordelijkheid. Om samen gezondheidswinst te boeken, is het dus van belang om samen te werken. Het Schone Lucht Akkoord biedt een kader om deze samenwerking te realiseren.

De verschillende gemeenten in Noord-Brabant hebben allemaal unieke expertise met betrekking tot de verschillende thema's van het Schone Lucht Akkoord. De samenwerking kan hierbij op verschillende wijzen worden vormgegeven. Samenwerking kan bijvoorbeeld worden gezocht met anderen die een uitdaging hebben op dezelfde thema's, of met partners die al meer ervaring hebben met de thema's waar uw gemeente nog stappen in moet zetten.

In dit document geven we (per regio) suggesties op welk vlak de samenwerking gezocht kan worden. Deze suggesties zijn gebaseerd op de beleidsanalyse die geleid heeft tot de routekaart, de enquête die in oktober 2023 is uitgezet onder alle niet-deelnemende gemeenten, en de input die is geleverd tijdens de regionale bijeenkomst Schone Lucht Akkoord Noord-Brabant op 23 oktober 2023. De resultaten van de enquête met betrekking tot de vraag op welke thema's gemeenten zouden willen samenwerken, is te vinden in bijlage A (onderaan dit document). Naast de suggesties voor samenwerking, presenteren we een raamwerk dat u ter inspiratie kunt gebruiken om de samenwerking verder vorm te geven.

Suggesties voor samenwerking per regio

Hart van Brabant

Samenwerking met partners op basis van ambities

Wat opvalt in de resultaten van de enquête en de feedback van de regionale bijeenkomst, is dat in deze regio verschillende gemeenten aangeven een uitdaging te hebben en inzet te willen plegen op de thema's *landbouw* en *mobiliteit*. Op het gebied van mobiliteit zijn er al meerdere raakvlakken te vinden tussen de maatregelen van het Schone Lucht Akkoord en het huidige beleid van veel gemeenten.¹ Met geringe inzet kan daarom al worden voldaan aan de maatregelen van deze thema's.

Loon op Zand als kennispartner voor participatie

De gemeente Loon op Zand heeft de ambitie om integraal aan gezondheidswinst te werken vanuit de wens een *Blue Zone* te worden. Participatie speelt hierbij een grote rol en er zijn verschillende initiatieven opgezet om dit te bewerkstelligen. Gemeenten met een wens om meer te doen aan participatie kunnen samenwerking zoeken met de gemeente Loon op Zand om te leren van haar ervaringen.

¹ Zie hiervoor de routekaart voor regio Hart van Brabant.

Tilburg als partner voor SpUk-aanvragen

De gemeente Tilburg is al geruime tijd deelnemer aan het Schone Lucht Akkoord, en heeft al vele SpUk-aanvragen ingediend. Het is voor kleinere gemeenten een uitdaging om een project op te zetten met het benodigde minimumbedrag van 50.000 euro, waarbij maximaal de helft vanuit de SpUk SLA gefinancierd wordt. Hiernaast wordt het berekenen van de gezondheidswinst voor de aanvraag als complex ervaren. We raden dan ook aan om deze taken in samenwerkingsverband op te pakken. Gemeente Tilburg kan bijvoorbeeld als ervaren gemeente een partner zijn in het delen van kennis of het gezamenlijk doen van een aanvraag. Daarnaast kan ook de GGD een rol spelen bij het bepalen van de gezondheidswinst en direct daarbij betrokken worden.

West-Brabant

Synergievoordelen voor gemeenten met vergelijkbare uitdagingen

De enquête laat zien dat de gemeenten in deze regio graag op diverse thema's samenwerken met andere gemeenten. Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Altena en Geertruidenberg staan bijvoorbeeld open om met veel verschillende activiteiten op een groot aantal thema's samen te werken (zie bijlage A). Samenwerking tussen deze gelijkgestemde gemeenten kan synergievoordelen opleveren. Door thema's te verdelen, kunnen gemeenten zich richten op de thema's waar zij al actief op zijn, en op de overige thema's meeliften met de kennis en ervaring van anderen.

Samenwerking zoeken buiten de eigen regio

Hiernaast zien wij mogelijkheden voor samenwerkingsverbanden buiten de regio. Zo kunnen Altena en Geertruidenberg goed aansluiten bij de ontwikkelingen in de regio Hart van Brabant. Vanwege de ligging van deze gemeenten en het feit dat gemeenten in Hart van Brabant al meer inzet plegen op het Schone Lucht Akkoord, kan dit gunstig zijn voor het toetreden tot het Schone Lucht Akkoord. Gemeenten in de regio Hart van Brabant die reeds deelnemer zijn, zoals de gemeente Waalwijk, staan open voor samenwerking. Daarnaast kunnen ook Alphen-Chaam en Baarle-Nassau samenwerking zoeken met gemeenten in de regio Hart van Brabant. Deze gemeenten werken al veel samen met Gilze en Rijen in de ABG-organisatie. Gilze-Rijen ligt in de regio Hart van Brabant en ligt geografisch dichtbij Tilburg en Breda, wat samenwerking vergemakkelijkt. Bovendien zijn Alphen-Chaam en Baarle-Nassau in januari 2022 wat betreft het sociale domein toetreden tot de gemeentelijke regeling Hart van Brabant.

Samenwerkingskansen vanuit de regionale bijeenkomst

Uit de routekaart komt naar voren dat in West-Brabant al veel inzet wordt gepleegd op de thema's mobiliteit, houtstook en landbouw. De inzet op deze maatregelen in het huidige beleid komt grotendeels overeen met de maatregelen uit het Schone Lucht Akkoord. Tijdens de regionale bijeenkomst werden meerdere ideeën geopperd waarbij samenwerking kan worden gezocht. Denk hierbij aan het gezamenlijk ontwikkelen van een bewustwordingscampagne voor houtstook. Voor mobiliteit kwam naar voren dat er gezamenlijk onderzoek kan worden gedaan naar mogelijkheden om de maximale snelheid van provinciale wegen te verlagen nabij dorpskernen.

Zuidoost-Brabant

Samenwerken op het thema landbouw

Uit de enquête komt naar voren dat de regio Zuidoost-Brabant op veel van de thema's een opgave heeft, en op veel thema's openstaat voor samenwerking. Alhoewel de meeste thema's hierbij naar voren komen, ligt de nadruk op de thema's houtstook en mobiliteit (zie bijlage A). Ook het thema landbouw valt op. Zo zouden de gemeenten Valkenswaard, Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Asten en Cranendonck op dit thema willen samenwerken. Gemeente Asten benadrukt dit thema zelfs door dit als enige thema te benoemen. Tijdens de regionale bijeenkomst werd ook veel gesproken over het thema landbouw. Zo kwam het idee naar voren om gezamenlijk te werken aan het verder ontwikkelen van een GIS-toepassing waarmee de uitstoot van landbouwbedrijven kan worden gemonitord.

Bestaande samenwerkingsverbanden gebruiken

In de regio wordt door gemeenten al veel samengewerkt in relatie tot schone lucht. Opvallend is de samenwerking op het gebied van participatie. Gemeenten werken samen aan het Regionaal Meetnet Zuidoost-Brabant. Dit is een mooi netwerk om gebruik van te maken als het gaat om verdere samenwerking op thema's van het Schone Lucht Akkoord. Een gemeente zoals Eindhoven kan hierbij de rol vervullen van ervaren expert als het gaat om SpUK-aanvragen en pilots. Verder kan gebruik worden gemaakt al eerder opgedane informatie, zoals de verkenning die Zuidoost-Brabant heeft gedaan naar de collectieve deelname aan het Schone Lucht Akkoord (2021). De notitie die hiervan als naslagwerk beschikbaar is, bevat veel concrete informatie, bijvoorbeeld over overlegstructuren en mogelijkheden voor ondersteuning. Daarnaast zijn er tijdens deze verkenning ambtelijke contacten gelegd die de basis kunnen vormen voor een vruchtbare samenwerking.

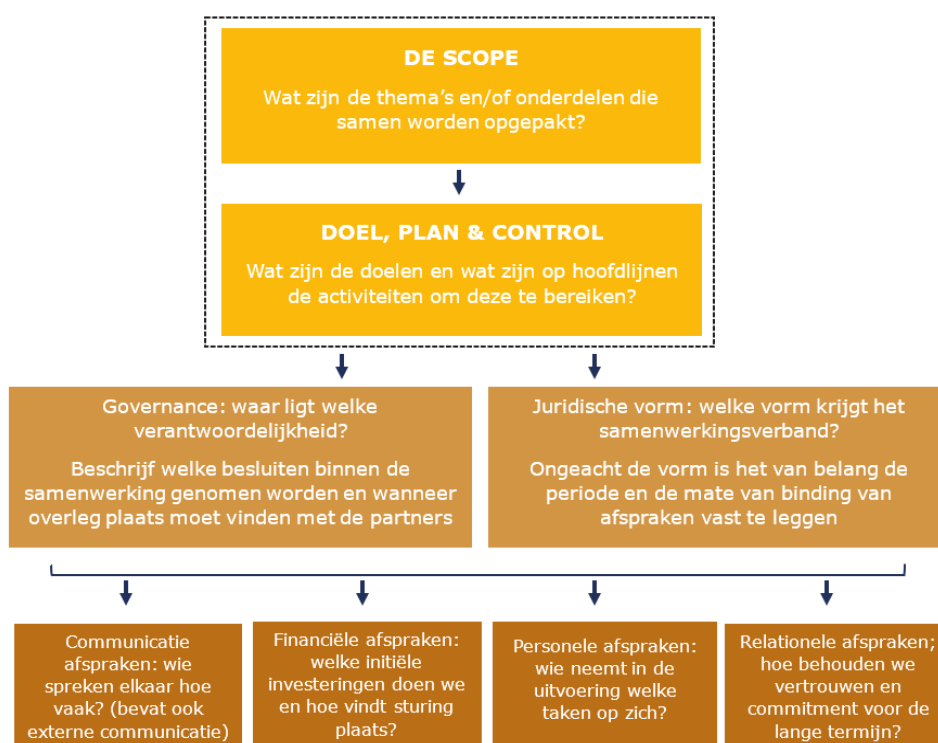
Gebruik het Regionaal Meetnet voor bredere inzet op projecten

Naast het gebruik van de bestaande samenwerkingsverbanden die het Regionaal Meetnet biedt, kan het Regionaal Meetnet ook worden ingezet als een katalysator voor pilotprojecten. Het Schone Lucht Akkoord benadrukt het belang van koppelkansen met andere beleidsvelden en -doelen. Het loont om maatregelen ter verbetering van de luchtkwaliteit te integreren. Het Meetnet dient al ter ondersteuning voor meerdere projecten in de regio, zoals een saneringsregeling voor scooters en lesmateriaal voor in het onderwijs. Deze ontwikkeling kan door nog meer gemeenten in de regio worden voortgezet.

Vormgeven van samenwerking

Nadat (mogelijke) samenwerkingspartners zijn gevonden, is het van belang de samenwerking de juiste vorm te geven om op een duurzame manier te kunnen samenwerken. Het vormgeven van de samenwerking is zeer persoonlijk. Hierbij bieden we een raamwerk van onderdelen waar over nagedacht dient te worden bij het vormgeven van de samenwerking.

Dit raamwerk moet gezien worden als een leidraad, en is geen uitputtend overzicht. Bij (verkennende) gesprekken over het vormgeven van de samenwerking raden we aan de punten uit dit schema, bovenaan beginnend, mee te nemen in de gesprekken. Bovenaan het schema staan de strategische vraagstukken, om mee te beginnen. Vanuit hier kan naar beneden worden gewerkt en kunnen onderwerpen die meer uitvoerend van aard zijn worden besproken.

BIJLAGE A - Tabel 1. Thema's waarop gemeenten in Noord-Brabant zouden willen samenwerken

	THEMA'S							
	Landbouw	Mobiele werktuigen	Participatie en citizen science	Mobiliteit	Industrie	Houtstook	Binnenvaart en havens	Gevoelige groepen
Hart van Brabant								
Gilze en Rijen								
Hilvarenbeek								
West-Brabant								
Alphen-Chaam								
Altena								
Baarle-Nassau								
Geertruidenberg								
Zuidoost-Brabant								
Asten								
Bladel								
Cranendonck								
Geldrop-Mierlo								
Nuenen, Gerwen en Nederwetten								
Oirschot								
Reusel-De Mierden								
Someren								
Valkenswaard								
Veldhoven								

Dit schema bevat de thema's waarop gemeenten hebben aangegeven te willen samenwerken. Deze data zijn afkomstig uit de enquête zoals verstuurd in november 2023. Niet alle gemeenten zijn in dit schema te vinden, gemeenten die de enquête niet (volledig) hebben ingevuld of deze zonder vermelding van gemeentenaam hebben ingevuld zijn niet opgenomen.